

Till öfverste-löjtnanten och riddaren Georg Leonhard von Heijnes den 5 apri...

Heijne, Anton Carl Leonard von

8 B Br. Heijne Georg Leonhard von

HEIJNE, G.L.V.

Biogr.
Su.
(Br.)
8

Kungl. biblioteket
0 0000 000002395

[HEIJNE, G.-L.-V.]

Biogr.
Sv.
(Bv)
o

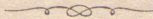
Till

Öfverste-Löjtnanten och Riddaren

GEORG LEONHARD VON HEIJNES

den 5 April 1872

levande afkomlingar.

UPSALA

Edquist & Berglund. 1872.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1872 den 5 April

äro jemnt 100 år förflutna sedan den för von Heijne'ska släkten viktiga dag, då dess stamfader, så kunna vi väl kalla honom, Georg Leonhard von Heijne, föddes; visserligen funnos före honom många medlemmar af denna släkt, hvilken inflyttat från Polska Preussen till Sverige redan under konung Carl XII:s tid, men dels äro deras öden obekanta och till en viss grad utan intresse för den nu levande generationen af samma släkt, dels äro de alla bortgångna ur tiden utan afkomlingar.

Af så mycket större intresse för släkten är och bör vara alla de underrättelser, hvilka röra sig omkring denne stamfader och ingen tidpunkt är lämpligare att underhålla hos de äldre, som sett och känt honom samt sprida till de yngre, som blott hört talas om honom, dessa underrättelser, under förhoppning att icke ens någon af denna nu så talrika släkt med sina utgreningar, skall med likgiltighet dem emottaga; af sådan anledning tecknas de här af en medlem, som, efter bästa förmåga, vill söka gifva del af hvad han hört, sett, mins, vet och fått uppgifvet.

Kammarherren och possessionaten Rääf, gift med fröken Ehrenborg och ägare af Graby, Äng, Kulla och Rökulla, i Ydre härad af Östergötland, hade med henne en dotter, Margaretha Charlotta Rääf; fadren, blefven enkling, reste, åtföljd af sin dotter, till riksdag i Stockholm; der blef dottren bekant med dåvarande Löjtnanten, sedermera Ryttmästaren Georg Fredrik von Heijne; bekantskapen öfvergick till kärlek, hvarefter följde förlofning och sedermera bröllop, som firades den 30 November 1770 på utvärdshuset Stallmästaregården, nära invid hufvudstaden. De nygifta flyttade efter riksdagens slut tillbaka till Ydre, der de bosatte sig på Graby, hvarest sonen Georg Leonhard föddes den 5 April 1772, denne son fick 1774 en broder, sedermera Capitainen Axel Fredric von Heijne och 1776 en syster, Lovisa Catharina von Heijne, gift först med Majoren Ehrenmalm, sedan med en Baron Henric Falkenberg, men dessa bägge syskon slutade, dock många år senare, deras lefnadsbana, utan att efterlemna några barn.

Sonen Georg Leonhard förlorade vid 4 års ålder sin fader, uppfostrades i hög grad tarfligt och anspråkslöst hos sin moder; erhöll, genom General Siegroths välvilja, vid 8 års ålder 1780 anställning såsom volontaire vid Kronobergs Regemente; vid 16 års ålder begärde och erhöll han tillåtelse att med arméén utgå uti det då 1788 börjande kriget mot Ryssland; avancerade till fanjunkare, i hvilken egenkap han, med fanan i handen, blef i bataillen vid Walkiala svårt blesserad i hufvudet, der hjessbenet af en muskötkula djupt intrycktes, hvilket föran-

ledde operation, trepanering, verkställd af Archiater Afzelius, hvarvid ett stycke utaf den bräckta hufvudskålen bortskars och sedan, infattad i en ring, allt framgent bars af den blesserade intill hans död, hvarefter den öfvergick i förvar till äldste sonen.

Den unge fanjunkaren tillfrisknade, deltog ånyo i fälttåget och blef vid ett senare tillfälle på slagfältet vid Uttismalm utnämnd till officer, af konung Gustaf III:dje, som personligen tillstädes vid krigsskådeplatsen intresserade sig för den unge blesserade, och efter krigets slut antog honom till sin kammarpage, hvilken befattning han innehade till konungens död och hvilken lemnade honom rikt tillfälle att under de många kommande åren, med värma och förkärlek tala om denna tid, som ehuru kort dock var den intressantaste under hans lefnad.

Avancement inom arméen gick fort den tiden och redan var han Capitaine samt Chef för Ydre Compagnie af första Lifgrenadier-Regementet, då han den 30 December 1798 i Linköping gifte sig med Commissions-Sekreteraren Herman von Lingens och hans aflidna makas Henrica von Dübens dotter Christina Florentina Ulrica von Lingen född 1780.

Efter brölloppet flyttade de unga tu till en af dem inköpt utmärkt vacker, vid sjön Sommen belägen egendom Tranås, i Säby socken, norra Wedbo härad af Jönköpings län; der föddes 1799 sonen Georg Fredric, † samma år; 1801 dottren Jacobina Christina; 1802 dottren Ulrica Charlotta; 1803 dottren Lovisa Fredrica Henrietta; 1804 sonen Georg Fredric; 1806 dottren Sophia Eleonora; 1809 dottren Anna Maria; 1812 sonen Axel Reinhold;

1815 sonen Anton Carl Leonhård. Capitainen och Compagniechefen avancerade till Major, blef Riddare af Svärdsorden, skötte sina affärer och sin lantegendom utmärkt väl, vårdade sig om barnens uppfostran, tog afsked från krigstjensten 1811 med titel af Öfverstelöjtnant; sålde slutligen Tranås som, ehuru ett trefnadens hem för alla, dock ansågs ligga för långt från bildningens medelpunkt Stockholm, och afflyttade med sin talrika familj och flere tjenare den 13 Maji 1816 från det kära Tranås, uti 8 vagnar hela landvägen till den förut inköpta egendomen Morstaberger i Vårdinge socken af Stockholms län, der karavanen stannade den 20 Maji middagstiden; Morstaberger var då, i afseende å åbyggnader icke jemnförligt med hvad det nu är; allt var snedt och förfallet, så corps de logis som de fleste uthus; men snart förlängdes hufvudbyggnaden, dörrar och fenster höggos opp, små kojor med torftak på gården togos bort samt ersattes med nya prydliga flyglar, trädgården utvidgades och förskönades, och det hela blef inom få år ett särdeles angenämt och rymligt landtligt hem, som det ännu i dag är.

Familjen förökades 1816 med en dotter Hedvig Amalia och 1820 med det yngsta barnet, döttern Eva Augusta.

Alla sträfvade, under årens lopp, enigt till samma mål och gjorde hvad hvar och en förmådde till trefnadens förökande; orten och grannarna voro mycket angenäma; närheten, 6 mil, till Stockholm utgjorde ofta anledning till mycken glädje; familjens samtliga medlemmar voro begåfvade med alldeles

ovanlig helsa, intet kroppsslyte eller annat naturfel hindrade någonsin någon af dem att deltaga i allt hvad som föreföll, vare sig arbete, kunskapsbegärets tillfredsställande eller nöjen, hvarpå visserligen ingen brist förefanns.

Emedlertid gingo de årliga stora reparationerna och de uppvoxande barnens, synnerligast sönernas, ökade uppfostringskostnader i jembredd med hvarandra och enär hufvudsakligast egendomens afkastning skulle bestrida allt detta, fingo de nu fullvexta Södermanlands «Damerna» ofta neka sig hvad de unga «Smålandsfröknarna» aldrig saknade; men därför blefvo de också icke allenast tarfliga utan äfven dugliga och allt gick derjemte lätt, ty varm syskonkärlek, värnad och uppmuntrad af den ömmaste moders råd, varningar samt kärleksfulla omhuldande sammanhöll den stora ringen, de tio barnen, hvilka blott önskningsvis målade sig taflor med ljusare färgläggning samt ett större oberoende än hvad hvardagslifvet erbjöd.

Dessa önsknningar måtte icke hafva misshagat all god gåfvas gifvare; ty i hans plan, som i hans magt låg redan bestämdt att de skulle gå i fullbordan och det på ett sätt, som icke kunde af meniskor anas eller förutses, än mindre beräknas.

I en annan trakt af Södermanland, i Näshulta socken af Nyköpings län, bodde på samma tid släkten von Engelhardt, å den vackra och stora egendomen Haneberg; hos denna släkt hade glädjen i många år varit bofast, enär, utom stammodren enkefru Majorskan von Engelhardt, född von Nerés, funnos en son, Wilhelm Fredric, samt en dotter Brite

Sophie, gift med Ryttmästaren Gabriel Sparre och moder för flere barn, hvilka alla voro oomtvistade antingen ägare eller arfvingar till denna betydliga förmögenhet; men det var beslutadt i Guds rådslag att icke någon af dessa alla, tillsammans 9 personer, skulle för framtiden besitta den, ty Brite Sophie dog, alla hennes barn dogo, hvar efter annan, dels i späda år, dels fullvexta, till dess slutligen år 1827 återstodo allenast ogifte sonen Fredric Wilhelm, 44 år gammal, då varande Major med afsked, samt dennes förbemälda fru moder, af ålder försvagad till kropp och sinne, hvilka tillsammans bodde på Haneberg.

Fredric Wilhelms af naturen dystra lynne, ehuru han med god helsa ägde af jordiska egodelar mera än han behöfde, ökades än mera af modrens sinnessvaghet; han blef grubblande, sjuk till själen, och, utur stånd att bära sin smärta, lät han öfverväldiga sig af förtviflan, ansåg sig ej nog stark att kunna invänta den förlossningsstund Gud bestämt, utan, omedelbart efter hemkomsten från en utflygt till grannarne och efter det han skrifvit, förseglat och på sitt skrifbord qvarlemnadt flere långa, om oro och förtviflan vittnande bref, deribland ett till hans f. d. svåger Ryttmästaren Sparre, som emedlertid var omgift och ånyo fader för flere barn, i hvilket bref han bestämde att Sparre skulle få allt hvad han egde, laddade en bössa, uthoppade från sitt inre boningsrum genom fenstret, som han igenskött, nedgick till parken, satte sig der uti en bergsskrefva och med ett tryck af foten på låset af bössan, hvars mynning han placerat i munnen, sjelf ändade sitt lif, natten emellan den 19 och 20 Augusti 1827.

Vid upptäckten af olyckan, inträdde bestörtning, fasa och förvirring i detta hus, som nu var utan både herrskare och herrskarinna, ty den gamla, alldeles ensamma modren var så litet medveten af den yttre världen, att hon icke fick klart för sig sonens död, än mindre dödssättet, — hon blott ropade ibland högt och gällt hans namn.

Hvart skulle man nu vända sig, då ingen af hela släkten återstod, mer än denna gamla svagsinta, viljelösa modren, som dock var ensam ägare till allt? Hvad var att göra? Grannarne, vännerna sammanträdde, en lagkarl, Lagmannen Malmborg tillkallades att reda förhållandena och o under! till ensam arftagarinna af all denna välsignelse, efter den gamlas död, dömde lagen, med klara bevis, hennes enda lefvande släkting, hennes halvesysters dotter, (enligt följande släktledning)

gift 1:o 1737 med Cancelli-Rådet Joa- chim von Nerés, född 1689 † 1748	Cornelia Florentina Hildebrand, född 1715 † 1768.	gift 2:o 1751 med Riks-Rådet Joachim von Düben, född 1708 † 1786
Fredrica Eleonora von Nerés, född 1748 † 1827; gift 1774 med Majoren Ernst Ludvig von Engelhardt född 1736 † 1818	Henrica Jacobina von Düben, född 1752 † 1780; gift 1779 med Commissions-Secreteraren Friherre Herman von Lingen född 1748 † 1820	
Fredric Wilhelm von Engel- hardt, född 1783 † 1827.	Christina Florentina Ulrica v. Lingen, född 1780 † 1840, i äktenskap förenad 1798 med Öfverste-Löjtnanten Georg Le- onhard von Heijne, född 1772 † 1851.	

just denna ädla maka och moder, som i dessa anteckningar ofvan omtalats, hon som vid det anspråkslösa Morstaberg, omgifven af tio barn, dagligen sökte hos dem inskräpa försakelsens nytta och lifvets allvar.

Medan mannen vistades i Stockholm på riksdagen, var hon vid detta viktiga tillfälle hemma, omgifven af de flesta bland barnen, då familjens gamle vän, förbemälde Lagman Malmborg anlände och frambar denna nyhet, samt förklarade dess möjlighet, hvarpå tillförening ingen af familjen tänkt, så mycket mindre som slägterna von Heijne och von Engelhardt icke kände hvarandra annat än till namnet.

Åtskilnaden mellan de stormande utbrott af glädje, som så ofta satt hela den unga barnskaran i rörelse och den stumma häpnad, som nu intog dem vid denna underrättelse, utvisade tydligen att de känslor af sann gudsfuktan, som föräldrarna städse sökt implanta hos sina barn, slagit djupa rötter, — ty deras tacksamhet emot all god gåfvas gifvare fann knappast uttryck i ord, — och så snart de blefvo ensamme. knäböjde moder och barn för att i en stilla bön anförtro endast åt Gud de känslor han sjelf ingifvit.

Den första handling, som blef en följd af de nu för handen varande nya förhållandena, var att, sedan fadren snarligen kommit från Stockholm, antaga sig vården om den olyckliga gamla, den varande egarinnan af den stora förmögenheten, och som på intet sätt kunde njuta deraf; mor och dotter reste derföre skyndsamt till Haneberg för att ikläda sig denna naturliga pligt; men den gamlas

kroppsliga hydda, förut så försvagad, hade genom de sista tilldragelserna lidit ännu mera, så att hon redan i November månad samma år 1827, utan att hafva haft ett redigt ögonblick, följde sonen i grafven.

Nu stodo egendomarne Haneberg och Åstorp med fulla inventarier och en mängd mobilier, från det största till det minsta, från glänsande vagnshästar till den ljufliga speldosan, från Linneskåpet med sina 94 dukar och 1200 servietter, till skoborsten i betjentkammaren, öfvergifna af alla sina forna egare och inbjudande den talrika nya slägten att taga allt i besittning, utan motsägelse från något håll, ty den eganderätt till all sin efterlemnade egendom, som Majoren von Engelhardt sista aftonen af sin lefnad gaf sin f. d. svåger Ryttmästaren Sparre, kom icke till verkställighet, emedan dels gifvaren icke ägde hvarken den lösa eller fasta egendomen, enär modren då ännu lefde, dels den af honom från modren inköpta egendomen Åstorp icke alls var betald och dels derföre att sjelfva gåfvobrefvet var allenast ett handbref, utan vittnens underskrift och författadt i en sådan sinnesstämning, som kan förutsättas ögonblicken innan man förkortar sitt lif; Ryttmästaren Sparre påstod icke heller någon som helst rättighet; dock skänktes honom frivilligt, af den nya arftagarinnan, med mannens och de äldre förståndiga barnens fulla bifall, i början af 1828, de i sterbhuset inneliggande säkra reverserna till ett värde af Tretiotusen Riksdaler riksmünt, hvarför Ryttmästaren Sparre, tacksam för gåfvan, köpte en egendom.

Till julen 1827 samlades hela von Heijne'ska familjen vid Morstaberg, men nu för sista gången; nu omlefdes afskedsfesterna från 1816; de 12 åren hade varit tillräckliga att med starka vänskapsband fästa familjens medlemmar vid denna ortens talrika grannar. Derefter var karavanen ånyo på flyttningsfärd, men denna gång blott tvänne dagsresor; och liksom för att göra contrasten mot ankomsten 1816 till Morstaberg middagstiden en sommardag, så mycket varaktigare, derigenom att omgifningarne icke genast framstodo för de anländandes blickar, så hade på den andra resdagen, den 4 Januari 1828, den korta vinterdagens skymning redan inträdt, innan de resande hunnit det nya hemmets område, hvadan de också foro blindbock fram derigenom samt körde, med bullrande vagnar på den hårdt frusna marken, upp å den ovanligt stora och rymliga gårdsplanen i fullt mörket. I det ögonblick vagnarna stannade, slog tornuret sex; dess klara ljud var det första som mötte de ankommandes öron; stunden var högtidlig och imponerande; ur hvarje fenster strömmade ett starkt ljussken; tysta bugande tjenare i helgdagsdräkter välkomnade det nya herrskapet som icke med förmätenhet, utan med tacksam ödmjukhet i hjertat emottogo alla bevis af sin nya lycka; sedan föräldrar och barn, straxt efter ankomsten, samlats i den upplysta salen och innan något annat ord hunnit yttras af alla de förstummade deltagarne i denna högtidliga stund, läste familjefadren, med rörd stämma den bön, som under så många föregående förhållanden styrkt och lugnat dem, höll sedan ett hjertligt tal, deri han uppmanade till

tacksamhet, ödmjukhet och godhet emot medmänniskor, vid tanken på de förökade pligter de nu gingo till mötes, och derefter bad han: «Herre välsigne oss.»

Härefter kände hvar och en sig mera hemma-stadd och innerlig och stark var den föresatsen hos dem alla, då de om aftonen insomnade, att försöka allt framgent, genom sitt förhållande till Gud och människor, i någon mohn förtjena den lycka, som tillfallit dem.

Nu kom en tid af lugn och glädje, frid och förnöjsamhet; familjen var städe enig, familjefadren sträfvade alla åren öfvermåttan med nybyggnader, reparationer, nya vägars upptagande; husmodren gick kärleksfullt omkring, styrande inomhus; döttrarna fortsatte deras vid Morstaberger inöfvade ihärdighet och flit med väfnader samt alla andra hushållsbesty, sönerne voro mestadels borta, först för uppfostran, sedan för sina tjänstebefattningar; kom så ock bröllopsbestyr; äldsta dottren Jacobina Christina gifte sig 1833 med Kammarjunkaren Rääf; dottren Sophia Eleonora 1836 med friherre G. W. Lowisin; sonen Georg Fredric 1836 med fröken Julie Silfverstolpe; och dottren Louise Fredrique Henriette 1838 med Hofauditören Holmin; långresor företogos om somrarne och till grannarne tidt och ofta året om; deremellan var Haneberg samlingsplats för en talrik skara välkomna gäster; alla riksdagar vistades husfadren i Stockholm, lifligt intresserande sig för dervid förekommande frågor.

Men all glädje tager ett slut; så ock här; husmodren blef sjuklig, synen försvagades och den 18

Juli 1840 kl. 7 på aftonen afled hon vid Morstabergh, som fortfarande egdes af familjen, omgifven af make och barn, djupt sörjd af alla.

Derefter öfvertogs i arf Haneberg med underlydande samt Åstorp af barnen, hvarvid år 1841 familjefadren flyttade till den af honom nyss förut inköpta, nära invid Eskilstuna stad belägna, särdeles vackra lägenheten Stensborg, åtföljd dit af 4 döttrar, deraf Hedvig Amalia gifte sig derstädes 1842 med friherre C. G. Lowisin och den yngsta Eva Augusta 1849 med Regementspastorn W. Dybeck; Sonen Axel Reinhold gifte sig 1845 med fröken Sophie Louise Granath, och sonen Anton Carl Leonhard 1847 med fröken Charlotte von Knorring.

Vid Stensborg åldrades nu den gamle familjefadren, hade allt jordiskt godt, var in i döden tacksam derför och inpreglade städse hos sin omgifning varm tacksamhetskänsla mot Gud, som gifvit allt godt. — Hans lynne hade alltid varit särdeles, ja alldeles ovanligt, häftigt, måhända till icke ringa del beroende af den svåra blessur i hufvudet, hvaraf han aldrig upphörde att hafva kännning, men han lugnade sig oftast mycket snart; hans hjerta var godt, och hans gerningar rättskaffens; han sammanhöll med sparsam hand den stora förmögenheten, som tillfallit familjen och lemnade den skuldfri då han frånträdde styrandet deraf vid sin makas död.

Han yttrade vid flere tillfällen att 3 skott hade haft ett stort inflytande på hans lefnadsbana: det första då han vid Walkiala blesserades, hvilket hade till följd att han blef personligen känd af konung Gustaf III:dje, som fattade tycke för den unge

blesserade, utnämnde honom till officer, och antog honom, efter krigets slut, till Kammarpage, deraf han kunnat vänta mycken framgång; det andra den 16 Mars 1792, som vållade samma konungs död, hvarigenom all den framgång som han var på väg att ernå, åter gick om intet; och det 3:dje den 19:de Augusti 1827, då han med sin talrika familj förflyttades från en tarflig bergning till högt välstånd.

Af ålderdom aftynade han nu allt mer och mer samt afsomnade lugnt vid Stensborg, omgifven af sina döttrar Ulrica Charlotta och Anna Maria, på förmiddagen den 12 Maji 1851 och ligger begravven, i egen grafplats å Wårdinge kyrkogård, invid sin 11 år förut aflidna maka.

